

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3412/2020. (XI. 26.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* és *dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.38/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Cech András ügyvéd) útján eljárva, az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bpkf.38/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, mivel a hivatkozott bírósági végzés az indítvány szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdését valamint B) cikk (1) bekezdését, továbbá az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikkét, illetve 13. cikkét.
- [2] A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó jogi képviselője 2017. december 1-jén kártalanítási kérelmet terjesztett elő a Székesfehérvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjánál (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az indítványozó fogvatartottnak a 2014. február 1. napja és 2017. július 14. napja közötti időszakra eső, az alapvető jogait sértő fogvatartási körülményei miatt. Kártalanítási kérelmében sérelmezte a zárkák túlszűfolttségét, a nem megfelelő életteret, valamint a mozgástér hiányát, továbbá azt is, hogy a zárka élőködőkkel fertőzött volt, és a higiénias körülmények is rosszak voltak. Emellett a zuhanyzók sem voltak megfelelően tisztántartva, valamint a szellőztetés sem volt megoldott. Kérelmével együtt arról is nyilatkozott, hogy az alapvető jogait sértő elhelyezési körülmények miatt az Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) 2015. május 6-án terjesztett elő kérelmet, amelyet az EJEB nyilvántartásba is vett.
- [3] Az elsőfokú bíróság végzésében megállapította, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) szerint az indítványozó jogi képviselőjének kérelme nem tekinthető elkésettnek. Az elsőfokú bíróság azt is rögzítette, hogy az indítványozó kártalanítási kérelmének benyújtása előtt nem tett eleget a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése szerinti követelménynek – azaz nem terjesztett elő a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panaszt. A rendelkezésre álló adatok alapján azonban az is megállapításra került, hogy a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka korábban arról tájékoztatta az indítványozót, hogy mivel az EJEB elé terjesztett kérelmében már jelezte, hogy sérelmezi a fogvatartási körülményeit, így már nem kell külön benyújtania a Bv. tv. szerinti panaszt. Ezen körülményt az elsőfokú bíróság az indítványozó javára értékelte, ugyanis a végzés indokolása szerint egyértelműen megállapítható, hogy az indítványozó abban a téves feltevésben volt, hogy a kártalanítási kérelmével párhuzamosan nem kell újabb – a Bv. tv. szerinti – panaszt előterjesztenie. Ezért az elsőfokú bíróság az indítványozó kérelmét a 2017. január 1-jét követő időszakra nézve is érdemben bírálta el. Ennek alapján pedig az elsőfokú bíróság

– figyelembe véve a zárkák méretét, az elhelyezés körülményeit (amelyek közül számos felvetést nem talált alaposnak) és a fogvatartási időt – végzésében megállapította, hogy a fogvatartás körülményei az embertelen és megalázó bánásmód tilalmába ütköznek, és ezért az indítványozónak 1 723 500 Ft kártalanítást ítél meg.

- [4] 2. Az elsőfokú bíróság végzését az indítványozó tudomásul vette, az ellen azonban az ügyészség fellebbezést nyújtott be, amelyben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság tévesen adott helyt a kérelemnek. A kérelem 2017. január 1-jét megelőző időszakra eső részét ugyanis a Bv. tv. szerint elkésettnek kell tekinteni, a 2017. január 1-jét követő időszakra nézve pedig az indítványozónak elő kellett volna terjesztenie a Bv. tv. szerinti panaszt, amelyre azonban nem került sor.
- [5] A másodfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) az ügyészség fellebbezését alaposnak találta, ezért az elsőfokú végzést megváltoztatta, és az indítványozó kérelmét teljes egészében, érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [6] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a másodfokú bíróság végzésének alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság a végzését 2019. január 3-án kézbesítette a jogi képviselője részére, amelyet követően az indítványozó nem kívánt fellebbezési jogával élni. Az elsőfokú bíróság ezt követően semmilyen tájékoztatást nem adott, és a kártalanítás kifizetésére sem került sor. Az indítványozó jogi képviselője 2020. január 23-án telefonon kereste meg az elsőfokú bíróságot, amely során arról tájékoztatták őt, hogy az ügyészség fellebbezést terjesztett elő a végzéssel szemben, és ez alapján a másodfokú bíróság (2019. március 20-án) meg is hozta a jogerős döntését (amelyet azonban az indítványozónak nem kézbesítettek). 2020. január 24-én az indítványozó jogi képviselője ezért beadvánnyal élt a másodfokú bírósághoz, amelyben sérelmezte, hogy nem küldték meg sem a részére, sem pedig az indítványozó részére az ügyészségi fellebbezést, és a jogerős végzést sem. Ezzel együtt a jogerős végzés szabályszerű kézbesítését is kérte, amelynek a másodfokú bíróság 2020. február 12-én tett eleget. Az indítványozó csak ekkor szerzett hivatalosan tudomást arról, hogy kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasították.
- [7] Az alkotmányjogi panaszban kifejtett indokolás szerint a másodfokú bíróság eljárása sértette az Alaptörvény XXXVIII. cikkének több bekezdését, valamint ezzel összhangban az Egyezmény több cikkét is. Az indítványozó álláspontja szerint mind az Alaptörvényből, mind pedig az Egyezményből következik az eljárásban érintett személyeknek azon joga, hogy az eljárásban hozott döntésről értesüljön. Arra tekintettel azonban, hogy erre nem került sor, sérült az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. A kézbesítésre ugyanis csak az indítványozó jogi képviselőjének felhívására került sor, és így a döntésről való tudomásszerzés időpontja is csak ezen nap volt. Azzal, hogy az ügyészség fellebbezését nem kézbesítették az indítványozó részére sérült a fegyverek egyenlőségének elve [22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]]. Ezt erősíti meg az EJEB gyakorlata is, amely megköveteli, hogy a feleknek tudomása legyen a bíróság elé tárt nyilatkozatokról, indítványokról, annak érdekében, hogy arra nyilatkozatot tehessenek és ezzel befolyásolhassák a bíróság döntését [EJEB *Brandstetter kontra Ausztria* (13468/87), 1991. augusztus 28.]. Jelen ügyben az indítványozó nem ismerhette meg az ügyész fellebbezését, így reagálni sem tudott arra, ezáltal pedig egyértelműen sérült a fegyverek egyenlőségének elve. Ugyancsak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérült azáltal, hogy az indítványozót a másodfokú eljárásban nem illette meg a védelemhez való jog, mivel sem saját maga sem pedig a jogi képviselője nem tudta érveit kifejteni a másodfokú eljárásban.
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését a tekintetben is sérülni vélte, hogy a bírósági eljárás észszerűtlenül hosszú ideig tartott.
- [9] A fentiek mellett az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állította. Véleménye szerint ugyanis a másodfokú bíróság azon jogértelmezése, amely a kártalanításra vonatkozó időszakot a Bv. tv. hatálybalépése miatt 2017. január 1-jei határral kettéválasztotta, és előbbi esetében alkalmazni rendelte a Bv. tv. átmeneti szabályait, sérti a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmát. Véleménye szerint a másodfokú bíróság egy olyan határidőt kért számon az indítványozón, amelyet 2017. január 1-jét megelőzően nem tudott megtartani (értve itt a Bv. tv. szerinti panasz benyújtásának köteleességét). Ez pedig az Alkotmánybíróság 3154/2019. (VII. 3.) AB határozata szerint megalapozza a végzés alaptörvény-ellenességét. Álláspontja szerint a Bv. tv. szerinti panasz hiánya miatt, a kártalanítási kérelemnek legfeljebb 2017. január 1-jét követő időszakra vonatkozó része lett volna elutasítható.

II.

[10] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

III.

[11] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.

[12] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

[13] Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett.

[14] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás felperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói végzéssel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.

[15] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott többek között az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a testület csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], többek között megerősítette: 3302/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [26]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben azonban az indítványozó nem adott elő érdemi indokolást a fentiek vonatkozásában, e körben felhozott érvei nem az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséhez, hanem a XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódtak, így az Alaptörvény B) cikkére jelen ügyben alkotmányjogi panasz nem alapítható.

[16] 4. Az indítványozó indítványában hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) és (7) bekezdésének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek, ugyanis ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést az ügye vonatkozásában.

[17] Mindezekre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány az Alaptörvény fent hivatkozott rendelkezése tekintetében nem felel meg a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mivel – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint – az indokolás hiánya {lásd többek között: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.

- [18] 5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a támadott jogerős végzés nemzetközi szerződésbe ütközését is állította. Az Alkotmánybíróság az e tekintetben előadott hivatkozásokat azonban nem tekintette érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemeknek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető, tehát alkotmányjogi panasz keretében az nem kezdeményezhető {3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [22]}. Nincs hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3261/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [20]}. Ezen túlmenően a nemzetközi szerződésbe ütközés Alkotmánybíróság általi vizsgálatát csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör kezdeményezheti. Eszerint az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja azt, illetve a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását, amennyiben az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügy indítványozója nem tartozik ebbe a körbe, így a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatának kezdeményezésére egyébként sem lenne jogosult.
- [19] 6. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés *a*) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [20] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [21] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak az esetleges sérelmét veti fel, és így az üggyel összefüggésben felmerül a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye. A másodfokú bíróság végzésével összefüggésben ezért vizsgálni kell, hogy az a tény, miszerint az indítványozó nem értesült az ügyészség fellebbezéséről, és így a másodfokú eljárásban nem fejthette ki érveit, továbbá, hogy a jogerős másodfokú végzésről sem értesült annak meghozatalát követően, sérti-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [22] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [23] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [24] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz vizsgálata körében mindenekelőtt fontosnak tartotta kiemelni a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben a jelen ügyre nézve releváns gyakorlatának legfontosabb elemeit.
- [25] Az Alkotmánybíróság több döntésében is foglalkozott a tisztességes eljáráshoz való joggal. A 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban például összefoglalóan megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben kialakított következetes gyakorlatát. E szerint a „*fair trial*” olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [27], lásd továbbá: 3254/2018. (VII. 17.) AB határozat}.

- [26] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nevesíthetők a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok. Ezek különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága (ami nem garantálja a döntés igazságosságát), a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az észszerű időn belüli elbírálás. A szabály *de facto* nem rögzíti, de az Alkotmánybíróság értelmezése szerint része a tisztességes eljárásnak az is, hogy az eljárásban biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {többek között lásd: 21/2020. (VIII. 4.) AB határozat, Indokolás [57]}. Az Alkotmánybíróság ennek kapcsán azt is kifejtette már, hogy a fegyverek egyenlősége a tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme, amely alapvetően a büntetőeljárásban biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. Az Alkotmánybíróság tehát a fegyverek egyenlőségének elvét ugyan alapvetően a büntetőeljárás kapcsán értelmezte, azonban a tisztességes eljáráshoz való jog alapján alkalmazhatónak találta azt minden bírósági eljárás tekintetében is {10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}. A fegyverek egyenlősége elvének megfelelő érvényesülésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság korábban több ügyben azt is leszögezte, hogy annak elengedhetetlen feltétele, hogy a szembenálló felek jelen legyenek az eljárási cselekményeknél, valamint a vád, illetve a védelem és terhelt ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhesse meg az ügyben releváns adatokat {pl. 3245/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [21], továbbá 3064/2019. (III. 29.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [27] 2. Az indítvány szerinti ügyben az indítványozó (volt fogvatartott) nyújtott be kártalanítási kérelmet az elsőfokú bírósághoz, amelyet az – méltányossági alapon – jogosnak talált. Az elsőfokú bíróság végzésével szemben a Bv. tv. 50. § (1) bekezdés *fa* alpontja lehetőséget biztosít a fellebbezésre, amellyel azonban az indítványozó nem élt, az ügyészség azonban a Bv. tv. 50. § (2) bekezdése alapján igen. Az ügyészség fellebbezéséről az indítványozót sem az elsőfokú bíróság, sem pedig a másodfokú bíróság – amely a fellebbezést a Bv. tv. 51. § (4) bekezdése szerint tanácsülésen bírálta el – nem értesítette. A Bv. tv. 50. § (6) bekezdésében úgy fogalmaz, hogy „e törvény, vagy más törvény eltérően nem rendelkezik, a büntetés-végrehajtási bíró eljárására a büntetőeljárás szabályait kell alkalmazni”. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 582. § (5) bekezdésében [összhangban a Be. 582. § (4) bekezdésével és a Bv. tv. 51. § (1) bekezdésével] pedig úgy fogalmaz, hogy az ügyészség benyújtott fellebbezéséről az elsőfokú bíróság a vádlottat (jelen esetben a kártalanítási kérelmet benyújtó indítványozót) és a védőt tájékoztatja, akiknek a Be. 586. § (1) bekezdése alapján joguk van arra észrevételt tenni. Értelemszerűen azonban, ha az elsőfokú bíróság nem értesíti az indítványozót az ügyészség által benyújtott fellebbezésről, akkor arra az indítványozó nem is fog tudni érdemi észrevételt tenni, ami pedig felveti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében a fegyverek egyenlőségének sérelmét.
- [28] 3. A fentiek tükrében a további vizsgálendő kérdés, hogy az ügyészségi fellebbezés kézbesítésének az elmaradása olyan súlyos eljárási sérelemnek tekinthető-e, amely megalapozza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét. A Bv. tv. már említett 51. § (4) bekezdése szerint, amennyiben a másodfokú eljárásban felmerül a bizonyítás felvételének szükségessége, akkor a másodfokon eljáró törvényszék tárgyalást tart. Mivel az alkotmányjogi panasz által támadott másodfokú eljárásban csak az ügyészség fellebbezése állt rendelkezésre, így a másodfokú bíróság nem tartott tárgyalást. Abban az esetben azonban, ha az indítványozó az ügyészségi fellebbezésre megtehetette volna az észrevételeit, akkor akár a személyes jelenléte is szükségessé tevő tárgyalás megtartására is sor kerülhetett volna. Tekintettel kell lenni továbbá arra is, hogy az elsőfokú bíróság az indítványozó kérelmének helyt adó döntést hozott, így az ügyészség fellebbezése alapján eleve fennállt annak a lehetősége, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó számára hátrányos döntést hozzon. A fentiekre tekintettel a fellebbezésről történő értesítés elmaradása súlyosan csorbította az eljárásban résztvevő, sőt az alapul fekvő kártalanítási eljárást kezdeményező indítványozónak az eljárási jogait. Az értesítés elmaradása miatt ugyanis a másodfokú bíróság csak az ügyészség érveit ismerhette meg, így az eljárás során az ügyészi fellebbezés kézbesítésének elmaradása miatt egyértelműen sérült a fegyverek egyenlőségének az elve – még akkor is, ha a másodfokú eljárás során az eljáró törvényszék adott esetben ugyanerre a döntésre is jutott volna.
- [29] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának a sérelmét abban is látta, hogy a másodfokú bíróság nem kézbesítette számára időben a jogerős végzést.

- [30] A Be. 603. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bírósági eljárás befejezése után a másodfokú bíróság a határozatát köteles kézbesíteni. Ezen kötelezettség pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményéből is fakad. A másodfokú bírósági eljárás lezárását követően ugyanis az egyes eljárási normák lehetőséget ad(hat)nak rendkívüli jogorvoslatok benyújtására is, mindemellett pedig a jogbiztonság elvéből fakadó követelmény az is, hogy az eljárásban érintett személy értesüljön az ügyben hozott döntésről.
- [31] A Bv. tv. 51. § (5) bekezdése értelmében az indítványozó által kifogásolt másodfokú végzéssel szemben csak a törvényesség érdekében jelenthető be jogorvoslat, amelyet a Be. 667. § alapján kizárólag a legfőbb ügyész kezdeményezhet. Emellett azonban az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz benyújtására is lehetőség nyílik.
- [32] Jelen indítvány szerinti ügyben megállapítható, hogy a másodfokú eljárás lezárását követően elmaradt a jogerős végzés kézbesítése, amely tény egyértelműen sérti a bírósági eljárási szabályokat, egyúttal pedig alkalmas volt arra, hogy az indítványozót elzárja az őt megillető alkotmányjogi panasz benyújtásának lehetőségétől. Ezen állítás akkor is helytálló, ha figyelembe vesszük, hogy a konkrét esetben a bíróság az indítványozó kérelmére a határozat kézbesítéséről utólag gondoskodott. Nem hagyható ugyanis figyelmen kívül az a körülmény, hogy amennyiben a bíróság az indítványozó kérelmét nem teljesítette volna, az indítványozó számára nem állt volna rendelkezésre semmiféle eszköz a kézbesítés kikényszerítésére. Ebben az esetben pedig az indítványozó bizonyosan elesett volna az alkotmányjogi panasz előterjesztésének a lehetőségétől.
- [33] Mindezek alapján megállapítható tehát, hogy a másodfokú eljárás lezárását követően, a jogerős bírósági végzés kézbesítésének elmaradása sértette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból fakadó követelményeket, így az elvi jogsértés lehetősége fennállt. Ennek tényét pedig az sem változtatja meg, hogy végül az indítványozó kérésére történő pótlólagos kézbesítéssel megnyílt a lehetősége az alkotmányjogi panasz benyújtására, így az indítványozót konkrét jogsérelem nem érte.
- [34] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság eljárása sértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, így az alkotmányjogi panasz által támadott végzést megsemmisítette.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [35] Nem értek egyet a többségi határozatnak a bírósági döntést megsemmisítő rendelkezésével, ezért az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a határozathoz.
- [36] A többségi határozat két, olyan eljárásjogi szabálysértés miatt semmisítette meg a Székesfehérvári Törvényszék támadott végzését, amelyek – az többségi indokolás szerint – a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét idézték elő. Kétségtelen, hogy az ügyben egyértelműen megállapítható az, hogy az elsőfokú bíróság a – Bv. tv. 50. § (6) bekezdés szerint alkalmazandó – Be. 582. § (5) bekezdésében foglalt, az ügyészi fellebbezés megküldésében testet öltő kötelezettségét elmulasztotta. Az is tény, hogy a másodfokú bíróság pedig a Be. 603. § (1) bekezdésében írt kézbesítési feladatának nem – illetve csak utóbb – tett eleget. Ugyanakkor – álláspontom szerint – az említett eljárásjogi szabálysértések mégsem jártak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés sérelmével az alábbiak okán.
- [37] 1. Nézetem szerint a törvényszéki végzés érdemben helyesen utasította el a kártalanítási kérelmet. E körben csupán arra szeretnék utalni, hogy a fogvatartottak kártalanításával kapcsolatosan kimunkált alkotmánybírószági gyakorlat szerint „nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket annak a kifogásolása, hogy a kártalanítási ügyekben eljáró bíróságok megkövetelik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz előzetes (vagy legalábbis a kérelemmel egyidejűleg történő) előterjesztését a folyamatos – tehát 2017. január 1. napját megelőzően indult, de azt követően is megszakítás nélkül tartó – fogvatartásban lévő elítéltek tekintetében, ha a kártalanítás iránti kérelmet 2017. január 1. napját követően terjesztik elő” [lásd például: 3360/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [28]; 3246/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3190/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [15]; 3225/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [10]; 3246/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [38] 1.1. A kártalanítási szabályok 2017. január 1. napján történő hatálybalépésekor is folyamatos fogvatartásra egyértelműen az általános – és nem a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés szerinti átmeneti – szabályok alkalmazandók, ezért a kártalanítási kérelem érdemi elbírálásának a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése értelmében elengedhetetlen feltétele a Bv. tv. 144/B. §-a szerinti panasz benyújtása. Márpedig az alapul fekvő ügyben is folyamatos fogvatartásról volt szó és panasz benyújtására nem került sor. Ezért érdemben helyes következtetésre jutott másodfokon eljáró törvényszék, amikor elutasította a kérelmet.
- [39] Mindez azt is jelenti, hogy a többségi határozat eredményeként megismételt eljárás során az eljáró bíróság – a fentiek okán, az ismertetett Bv. tv. rendelkezések alapján – ismételten elutasító tartalmú döntést hozhat kizárólag.
- [40] 1.2. Az alkotmánybírószági gyakorlat szerint, amennyiben érdemben helyes következtetésre jutott a másodfokú bíróság, az ügyben kifejtett eljárásjogi szabálysértés nem idézte (nem idézhette) elő a végzés alaptörvény-ellenességét [hasonlóan: 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [56]], ezért ezen az alapon a kifogásolt bírósági végzés megsemmisítésének nem lett volna helye.
- [41] 2. A többségi határozat a Be. 603. § (1) bekezdésében foglalt kézbesítési kötelezettség elmulasztásával kapcsolatban úgy fogalmaz, hogy az „alkalmas volt arra, hogy az indítványozót elzárja az őt megillető alkotmányjogi panasz benyújtásának lehetőségétől. Ezen állítás akkor is helytálló, ha figyelembe vesszük, hogy a konkrét esetben a bíróság az indítványozó kérelmére a határozat kézbesítéséről utólag gondoskodott. Nem hagyható ugyanis figyelmen kívül az a körülmény, hogy amennyiben a bíróság az indítványozó kérelmét nem teljesítette volna, az indítványozó számára nem állt volna rendelkezésre semmiféle eszköz a kézbesítés kikényszerítésére. Ebben az esetben pedig az indítványozó bizonyosan elesett volna az alkotmányjogi panasz előterjesztésének a lehetőségétől.” (Indokolás [32])

- [42] A többségi indokolásban felvetett feltételezésekkel szemben a konkrét ügyben egyértelműen megállapítható, hogy az indítványozó végül is benyújtotta alkotmányjogi panaszát (ezért is hozta meg az Alkotmánybíróság jelen határozatát), tehát az indítványozót nem érte sérelem az eljárásjogi szabály megsértése okán. A többségi határozat maga is „elvi jogsértés lehetőségéről” beszél, illetve azt állapítja meg, hogy „az indítványozó konkrét jogsérelem nem érte”. Márpedig az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja értelmében a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenessége kizárólag abban az esetben állapítható meg, ha az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát érte sérelem.
- [43] 3. Tekintettel arra, hogy a többségi határozatban kifejtett eljárásjogi szabálysértések az ügy érdemére nem hatottak ki, illetve a kézbesítés elmaradásából eredő sérelem utólag reparálást nyert – ennek eredményeként az alkotmányjogi panasz benyújtása is megtörtént – azok nem jártak a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével, mindezekre figyelemmel az ügyben részben elutasító, részben visszautasító tartalmú döntés meghozatala lett volna helyénvaló.
Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

- [44] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2020. november 10.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/759/2020.

